Datum

18 augustus 2020

Onderwerp	Aantal bijlagen
Nieuwe aanpak huishoudelijk afval	5

Wat adviseert het college te besluiten?

De raad voor te stellen om:

1. Het afvalinzamelsysteem in de gemeente Oss ingrijpend aan te passen door het invoeren van een systeem dat recht doet aan het principe 'afval scheiden loont' in de vorm van betalen per lediging per 1 januari 2022 en in de tussentijd de volgende tussenstappen te nemen per januari 2021:

    - 3 wekelijks inzamelen van restafval met een 140 liter minicontainer voor iedereen, met uitzondering van huishoudens bestaande uit 6 of meer personen, wonend op één adres. Deze huishoudens krijgen een 240 liter restafvalcontainer.
    - 2 wekelijks inzamelen van zakken PBD-afval.
    - 2 wekelijks inzamelen van GFT-afval met een minicontainer (inwoners hebben keuze tussen 240 liter en 140 liter minicontainer), ook in de winterperiode.

    Er ontstaan dan nieuwe inzamelfrequenties: 3-2-2 (restafval, PBD, GFT), de huidige inzamelfrequenties zijn: 3-3-2.

    - Het aantal inworpen in de ondergrondse container voor restafval bij hoogbouw te limiteren op maximaal twee per week (10 per maand).
    - Extra en goed bereikbare inzamelcontainers voor incontinentiemateriaal en luiers in de hele gemeente plaatsen.

In bijlage 1 bij dit raadsvoorstel zijn de veranderingen in een infographic weergegeven.

2**.** Een investeringskrediet op te nemen in de programmabegroting van € 800.000,-.

3. Het tarief Afvalstoffenheffing aanvullend te verhogen met € 4,- om de reserve Afvalstoffenheffing in drie jaar op te bouwen tot een bedrag van € 450.000,-.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In 2019 startten we met een proces om te komen tot een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval in de gemeente Oss. Deze nieuwe aanpak is noodzakelijk, omdat:

- we met de huidige aanpak de landelijke doelstellingen voor afval niet halen. We bereiken geen verdere verbeteringen meer in afvalscheiding en vermindering van de hoeveelheid restafval. De landelijke doelstellingen voor scheiden van afval en hergebruik van grondstoffen zijn de laatste jaren in stappen aangescherpt en kracht bijgezet door maatregelen zoals verhoging van de verbrandingsbelasting. Dit zijn de zogenoemde VANG-doelstellingen. VANG staat voor: Van Afval Naar Grondstof. De doelstellingen, vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3), zijn voor de komende jaren:
    - 2020: 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding;
    - 2025: 30 kg restafval per inwoner per jaar en 85% afvalscheiding.

  We blijven al een aantal jaren steken op circa 195 kg restafval en 70% afvalscheiding. Om de doelstellingen te halen is een verandering hard nodig en moeten we met z'n allen daarvoor aan de slag. Dit vraagt anders denken en doen van producenten en consumenten. In dit raadsvoorstel gaat het om het afval dat door particuliere consumenten wordt aangeboden.
- de huidige afvalaanpak niet meer kostendekkend is, waardoor grote tekorten op de afvalverwerking ontstaan. Afvalverwerking wordt ieder jaar duurder, met name door de combinatie van verbrandingsbelasting, ontwikkelingen op de afzetmarkt van afval en onze eigen kosten. Dit proces gaat door. Tussentijdse verhogingen van de afvalstoffenheffing zijn ontoereikend gebleken om de doelstelling van kostendekkende afvalstoffenheffing te realiseren. We kampen al enkele jaren met grote verliezen. En de reserve is nagenoeg leeg. Als we onze afvalaanpak niet veranderen, gaan we als gemeente en inwoners steeds meer betalen voor ons afval.

In de Opinienota's van zowel 20 juni 2019 als 9 april 2020 (zie bijlagen 2 en 3) is de noodzaak van een nieuwe afvalaanpak verder toegelicht.

Doorlopen proces en overwegingen om te komen tot nieuwe afvalaanpak

Uitgangspunt blijft voor de nieuwe afvalaanpak dat de tarieven van de afvalstoffenheffing kostendekkend moeten zijn. Dit is al enkele jaren niet het geval. Om tot de gewenste nieuwe afvalaanpak te komen, hebben we een uitgebreid proces doorlopen. We hebben ons laten

adviseren en bijstaan door externe deskundigen: bureau DR2 New Economy (best practices), bureau De Afvalspiegel (uitwerking gewenste scenario's voor Oss) en bureau D&B (gedragsverandering). Hiermee hebben we tevens invulling gegeven aan de motie "Leren van best practices van afvalinzameling en – verwerking" van 8 november 2018.
Via twee podiumbijeenkomsten en twee opinienota's (zie bijlagen 2 en 3) koos de Opiniecommissie stapsgewijs een nieuwe afvalaanpak. In de Opiniecommissie bleek dat de urgentie om een nieuwe afvalaanpak te kiezen wordt gedeeld en dat er politiek draagvlak is voor het zo snel mogelijk toepassen van gedifferentieerde tarifering, uitgaande van het principe ***'afval scheiden loont'*.**
Om hier invulling aan te geven is nadrukkelijk gekeken naar de verschillende mogelijkheden, te weten: betalen per kilo, betalen per lediging en betalen per kilo en per lediging. Uit ervaringen bij andere gemeenten blijkt dat betalen per lediging de meest wenselijke variant is (zie bijlage 4 en 6 rapportages bureau De Afvalspiegel).
Bij betalen per lediging geven we het principe 'afval scheiden loont' vorm door huishoudens die hun afval goed scheiden en een inzamelronde overslaan (uitsparen) te belonen (minder kosten) voor hun inzet op afvalscheiding en afvalvermindering. Het bedrag voor aanbieden van de container moet daarbij hoog genoeg zijn om daadwerkelijk als lonend te ervaren wanneer men de container niet aanbiedt. Hoewel dat nog sterker zou gelden voor een systeem, waarbij betaald wordt voor de aangeboden aantal kilo's, hebben we daar uiteindelijk toch niet voor gekozen. Dit op grond van extern advies gebaseerd op de ervaringen elders. Daarbij hebben we meegewogen waar we vandaan komen. In de evaluatie na een jaar ervaring te hebben opgedaan met tarifering per lediging nemen we de afweging mee om dan mogelijk wel over te gaan op tarifering per kg. Om de mogelijkheid open te houden om in de toekomst alsnog de variant betalen per kilo en lediging in te voeren, houden we bij de aanschaf en installatie van betalen per lediging de mogelijkheid open voor verrekening per kilo in combinatie met verrekening per lediging.

De nieuwe afvalaanpak wordt op basis van de keuzes van de Opiniecommissie verder ondersteund met de volgende maatregelen: een kleine minicontainer (140 liter)/gelimiteerde inworp in ondergrondse container voor restafval, vaker ophalen van PBD-afval (tweewekelijks in plaats van driewekelijks), tweewekelijks inzamelen van GFT ook in de winterperiode en extra en goed toegankelijke luier- en incontinentiecontainers.
Invulling van de gewenste inzamelfrequentie voor restafval houdt verband met het voldoende recht doen aan het principe 'afval scheiden loont'. Hierbij moet de inzamelfrequentie zodanig worden gekozen, dat huishoudens voldoende in de gelegenheid zijn om, bij goed scheidingsgedrag, een inzamelronde over te slaan en geld uit te sparen. Bij de afweging voor de gewenste inzamelfrequentie van restafval bij betalen per lediging zijn daarom de volgende opties afgewogen:

- tweewekelijks inzamelen restafval;
- driewekelijks inzamelen restafval;
- vierwekelijks inzamelen restafval.

Vierwekelijks inzamelen restafval:
De meest wenselijk aanpak om de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 (100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding) te behalen en het meest rendabele scenario is het vierwekelijks inzamelen van de 140 liter restafvalcontainer. Hierdoor kan de hoeveelheid restafval van 195 kg per inwoner per jaar afnemen naar ca. 120 kg per huishouden en wordt een afvalscheidingspercentage bereikt van 80%. Het vierwekelijks inzamelen van restafval is het meest rendabele scenario en leidt tot de laagste kosten voor afvalstoffenheffing.
Aangezien de kosten voor het verwerken van restafval de afgelopen jaren fors zijn gestegen en naar verwachting nog meer zullen stijgen is deze inzamelfrequentie wenselijk.
De bestuurlijke verwachting is echter dat de kleine restafvalcontainer (140 liter) voor iedereen en het vierwekelijks inzamelen van restafval een dubbel vervelende boodschap is voor onze inwoners en daarmee een struikelblok voor maatschappelijke acceptatie. Daarnaast wordt met vierwekelijks inzamelen nauwelijks invulling gegeven aan het 'afval scheiden loont'- principe.
Naar verwachting zullen voornamelijk de één- en tweepersoons huishoudens en de huishoudens die nu al een 140 liter restafvalcontainer hebben en goed afval scheiden een inzamelronde voor restafval kunnen overslaan. Voor de overige huishoudens kan dit lastiger worden.
Opgemerkt moet worden dat bij de verandering in afvalaanpak in 2015 de overstap van tweewekelijks naar driewekelijks restafval inzamelen ook tot weerstand leidde gedurende de eerste vier maanden. Daarna ebde deze weerstand snel weg. Iedere verandering leidt tot weerstand in het begin, daar ontkomen we niet aan.

Tweewekelijks inzamelen restafval:
Deze frequentie maakt het gemakkelijk om een ophaalronde over te slaan. Dit past in het streven van 'afval scheiden loont'. De vraag is of het aanbieden van de container echt zodanig daalt, dat daadwerkelijk bijna alle huishoudens een inzamelronde blijven overslaan (en er nagenoeg een vierwekelijkse inzameling ontstaat). Alleen dan gaan we namelijk de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 halen. Dit lijkt niet een reële verwachting. Bovendien is bij 2-wekelijkse inzameling geen extra prikkel om het GFT-afval (en vooral etensresten) uit het restafval te halen. Zowel GFT als restafval worden 2-wekelijks ingezameld. Voor die huishoudens die al een 140 liter restafvalcontainer nu hebben, is de overstap van driewekelijks inzamelen naar tweewekelijks inzamelen een stap terug en niet wenselijk.
Daarnaast is tweewekelijks inzamelen van restafval duurder, waardoor de totale kosten voor afval (en daarmee de Afvalstoffenheffing) oplopen.

Driewekelijks inzamelen restafval:

Bij de huidige frequentie van driewekelijks inzamelen gaan we de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 niet halen, wel komen we dichter in de buurt. We hoeven de ambitie om de doelstellingen te halen niet los te laten, zoals bij tweewekelijks inzamelen. Betalen per lediging zal het extra zetje zijn, waarmee we de doelstellingen dichter benaderen dan bij tweewekelijks inzamelen.
Het kunnen overslaan van een inzamelronde voor restafval zal zeker mogelijk zijn. Dit geldt onder andere voor de huishoudens die nu al een 140 liter restafvalcontainer hebben (20%), de kleinere huishoudens en de huishoudens die minder willen betalen/beloond willen worden voor goed afvalscheidingsgedrag. Het gaat ook op voor huishoudens die nu een 240 liter restafvalcontainer hebben (60%) en niet de noodzaak (de kleinere container) hebben gevoeld om beter te scheiden. Vaak wil men wel, maar komt het er nog niet van omdat de noodzaak ontbrak. Het past immers allemaal in de 240 liter container. Dit horen we vaak terug. Ook is het onvoldoende bekend zijn met GFT scheiden de reden waarom er zoveel etensresten in het restafval zitten. Daarnaast is er met driewekelijks inzamelen van restafval wel een prikkel om GFT-afval (en etensresten) in de GFT-container te doen. Deze wordt iedere twee weken geleegd en de restafvalcontainer driewekelijks.

Gelet op bovenstaande overwegingen willen we het restafval driewekelijks blijven inzamelen, waarbij we opmerken dat vierwekelijks de beste optie is om de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 te behalen en het meest rendabele scenario is dat leidt tot de laagste kosten voor onze inwoners.
Driewekelijks inzamelen van restafval zijn onze inwoners al gewend, er verandert daarin niets. Er is geen dubbele vervelende boodschap voor onze inwoners en we laten de ambitie om de afvaldoelstellingen voor 2020 niet los, maar gaan ze nog niet behalen.
We geven invulling aan het principe ‘afval scheiden loont’ bij toepassing van betalen per lediging. Een inzamelronde overslaan en daarvoor beloond worden door lagere afvalkosten is met driewekelijks inzamelen haalbaar.

Inhoud nieuwe afvalaanpak

De nieuwe afvalaanpak omvat de volgende veranderingen:

Restafval:

- Vanaf 1 januari 2021 een kleinere restafvalcontainer (140 liter) voor iedereen invoeren. Het restafval in de minicontainer bestaat nog veel uit recyclebare afvalstromen zoals GFT (43%), glas, textiel, luiers en PBD. Een minicontainer van 140

liter biedt minder ruimte om afval ongescheiden te verzamelen, maar biedt overigens ruim voldoende capaciteit voor het restafval. Het is niet mogelijk om meer minicontainers voor restafval te krijgen, met uitzondering van de medische container. De inzamelfrequentie van het restafval blijft driewekelijks.

- Grote huishoudens vanaf zes personen, wonend op één adres, krijgen een 240 liter restafvalcontainer in plaats van een 140 liter restafvalcontainer. Het gaat hierbij om 657 huishoudens in de gemeente Oss.
- Het aantal inworpen in de ondergrondse containers bij hoogbouw per 1 januari 2021 instellen op maximaal twee inworpen per week (tien per maand), afgestemd op de hoeveelheid restafval die wordt ingezameld in een 140 liter minicontainer in drie weken. Deze hoeveelheid is vermeerderd met een hoeveelheid etensresten/GFT-afval, aangezien bewoners van hoogbouw geen GFT-afval apart kunnen inzamelen. Niet alleen van de inwoners van laagbouw vragen we om extra inspanningen op afval scheiden en minder restafval produceren. Ook de hoogbouw vragen we in gelijke mate haar steentje bij te dragen. Daarom starten we bij de hoogbouw proeven voor scheiden GFT-afval bij hoogbouw (zie onder kopje ‘GFT-afval’).
- Voor inwoners de extra minicontainer behouden, die nu deze extra minicontainer hebben ten behoeve van medisch afval in verband met ziekte. Huishoudens die extra afval hebben in verband met dialyse, stoma, infuus of sondevoeding kunnen nu al gratis gebruik maken van een extra minicontainer voor restafval. Op dit moment zijn dit 108 extra minicontainers. Deze service willen we blijven bieden. Dit afval behoort bij het restafval, omdat hier sporen van medicijnen of bacteriën in zitten. Met een 140 liter minicontainer voor restafval die vierwekelijks wordt geleegd, kan deze groep huishoudens niet volstaan.
- Vanaf 1 januari 2022 voeren we een gedifferentieerd tarief in voor de Afvalstoffenheffing. Hierbij bestaat de Afvalstoffenheffing uit een vast tarief en een tarief per lediging van de container. Uitgangspunt hierbij is ‘afval scheiden loont’. Hoe minder afval wordt aangeboden, des te lager de Afvalstoffenheffing. Op basis van best practices in Nederland kiezen we voor het systeem betalen per lediging. Maar bij de aanschaf en installatie van het containermanagementsyteem houden we de mogelijkheid open voor verrekening per kilo in combinatie met verrekening per lediging. De aanschaf van het systeem, dat gebruikt wordt voor verrekening per lediging, levert geen noemenswaardige desinvesteringen op als in de toekomst wordt besloten om over te gaan op verrekening per lediging en kilo (maar wel extra (uitbreidings)investeringen).

Invoering van betalen per lediging vanaf 1 januari 2021 is niet mogelijk. De ervaring in andere gemeenten leert dat er een proeftijd nodig is in verband met afbreukrisico's die zich kunnen voordoen bij invoering van betalen per lediging. Te denken valt aan verkeerde inschatting van de hoeveelheid afval of tariefstelling, waardoor de kosten/baten in ongunstige zin moeten worden bijgesteld. Dit is van belang voor een goede kosten-/batenberekening. Er is een voldoende lange testperiode om de goede en betrouwbare werking van het systeem aan te kunnen tonen. We moeten goed checken of er fouten zitten in het verwerken van inzamelgegevens tot aanslagen. Een voldoende lange testperiode voor zowel de praktijktesten als voor de optimalisatie van de administratieve gegevensstroom van de inzamelwagens via de containermanagement-software naar de belastingsoftware is nodig. Betrouwbaarheid en laag percentage uitval moeten zijn geborgd (bij uitval moeten taken worden overgenomen door back-up componenten). Service, onderhoud en back-up zijn componenten die bij de aanbesteding belangrijk zijn en die tijdens een voldoende lange testperiode de goede en betrouwbare werking van het systeem aantonen.

PBD-afval:

- Vanaf 1 januari 2021 het PBD-afval tweewekelijks inzamelen in zakken. Hierdoor wordt deze afvalstroom beter gescheiden. Bij de inzameling van het PBD-afval is het tijdelijk opslaan van de PBD-zakken vaak een nadeel. PBD-afval is volumineus en neemt daardoor veel ruimte in. Ook kan dit afval stank veroorzaken. Door het PBD-afval vaker in te zamelen verwachten we deze nadelen te verminderen, waardoor inwoners meer bereid zijn deze afvalstroom te scheiden. De ondergrondse PBD-containers blijven daarnaast beschikbaar voor onze inwoners om het PBD-afval in te gooien.
- De proef met de extra minicontainer voor PBD-afval in Geffen beëindigen we per 1 januari 2021 wegens te veel vervuiling en afkeur van deze afvalstroom (24% vervuiling, ter vergelijking: in de PBD-zakken in de gemeente Oss wordt circa 8% vervuiling aangetroffen). De inzameling van PBD-afval in Geffen zal vanaf dan middels de Plastic Herozakken plaatsvinden. Wel mogen de Geffenaren deze minicontainer behouden voor de opslag van PBD-zakken. Dit is met de Dorpsraad Geffen besproken.

Luiers en incontinentiemateriaal:

- Deze afvalstroom kunnen inwoners nu in speciale containers weggooien, die geplaatst zijn bij basisscholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Daar waar de locatie van deze containers niet goed bereikbaar is (bijvoorbeeld omdat deze container achter

een hek staat, die alleen bereikbaar is tijdens openingstijden), gaan we maatwerk leveren (bijvoorbeeld extra containers plaatsen op andere locatie, toegankelijkheid verbeteren). We realiseren ons ook dat, naast deze speciale containers, het Duurzaamheidsplein (6 dagen per week open) voor deze afvalstroom met name voor de mensen in de dorpen en kernen niet direct om de hoek is. Ook daar gaan we maatwerkoplossingen toepassen. Bij de maatwerkoplossingen moeten we wel alert zijn dat men hier geen zakken restafval of ander afval dat hier niet in thuis hoort in kan gooien.

GFT-proef:

Zo spoedig mogelijk een proef starten in 2021 met het apart inzamelen van GFT-afval bij hoogbouw. Bij laagbouwwoningen wordt het GFT-afval gescheiden ingezameld. We willen dit ook bij hoogbouwwoningen gaan doen, zodat hier de mogelijkheden voor afvalscheiding gelijk worden getrokken met die voor de laagbouw. Om te leren hoe dit het beste kan, willen we begin 2021 een proef uitvoeren. Voor deze proef baseren we ons op best practices in andere gemeenten. GFT-inzameling bij hoogbouw is een complexe materie. Opslag van GF(T) in de keuken of eigen woning en vervolgens naar een verzamelcontainer beneden in de flat te brengen is veelal een belemmering. Hoogbouwbewoners zijn daarom moeilijker tot GFT-scheiding aan te zetten, zelfs als een gedifferentieerd tarief wordt ingezet. Het creëren van goed werkende, betaalbare en voldoende rendement opleverende systemen is lastig. Er worden veel pilots uitgevoerd, waaruit blijkt dat er veelal maatwerk nodig is die afgestemd is op de hoogbouwlocatie zelf. Een methode waarbij hoogbouwbewoners een GFT-bakje voor op het aanrecht ontvangen en deze om de paar dagen in een verzamelcontainer bij of in het hoogbouwcomplex legen, blijkt uit proeven in heel Nederland de beste resultaten op te leveren. Toch valt of staat deze aanpak met draagvlak onder bewoners. Hierbij is gebruiksgemak van het GFT-bakje en de verzamelcontainer (hygiëne, toegankelijkheid, etc.), goede en betrouwbare communicatie, waaronder tips en tops ten aanzien van keukenmanagement, erg belangrijk om de proef voldoende te laten slagen.
Indien de proef met GFT-afval bij hoogbouw slaagt en deze bij alle hoogbouwlocaties wordt toegepast, dan kan het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer naar verwachting verminderen naar één maal per week (vijf maal per maand).

Aanpassen tarieven duurzaamheidsplein Oss:

Tijdens de voorbereiding voor een nieuw afvalbeleid in de gemeente Oss is gebleken dat de Osse inwoner ten opzichte van het landelijk gemiddelde veel afval produceert. Alleen inwoners van de gemeente Oss en Landerd mogen hun afval brengen naar het duurzaamheidsplein Oss.

Het vermoeden bestaat dat er op het Duurzaamheidsplein Oss afval gebracht wordt door inwoners van omringende gemeenten en dat kleine zelfstandigen (ZZP) het bedrijfsmatig vrijgekomen afval storten. Beiden mogen volgens onze regels niet op het Duurzaamheidsplein Oss afval brengen. Een mogelijkheid om ongewenste afvalstromen buiten te houden is door het poorttarief te verhogen en daarmee kostendekkend te maken. Hiertoe is een B&W-besluit opgesteld. Ook aanpassing van de acceptatievoorwaarden wordt hierin meegenomen. Het Duurzaamheidsplein Oss heeft overigens het laagste tarief in de regio voor het aanbieden van grof restafval.
De indruk bestaat dat het Duurzaamheidsplein Oss door onvoldoende controle op inwonerschap en door de huidige tarieven een grotere toeloop heeft dan is beoogd. We willen dit ondervangen met aanvullende maatregelen. De identificatiecontrole wordt verscherpt. Om de tarifering in lijn te brengen met het nieuwe afvalbeleid gaan we een objectievere tariefdifferentiatie toepassen. We hebben overwogen een weegsysteem in te voeren. Dit is echter geen optie. Hiervoor moet de routing die de auto's moeten rijden, aangepast worden en indien men zeven verschillende afvalstromen komt brengen, moet men zeven keer over de weegbrug rijden (afvalstroom 1 lossen, terugrijden en aansluiten in de rij voor tweede weging, etc.).
Belangrijk blijft dat onze inwoners hun afvalstromen naar het Duurzaamheidsplein Oss brengen. Dit willen we niet ontmoedigen, omdat we uit deze afvalstromen veel grondstoffen kunnen halen. Het scheidingspercentage op het Duurzaamheidsplein ligt op 90% en heeft daarmee een belangrijk aandeel in het totale percentage afvalscheiding in de gemeente Oss van 70% (2019).
De acties die we ten aanzien van het duurzaamheidsplein Oss uitvoeren zijn samengevat: (kostendekkende) hogere poorttarieven, strakkere en duidelijkere acceptatievoorwaarden en permanente controle van legitimatie aan de poort uitvoeren (dit alles in afstemming met de gemeente Landerd en de Kringloopwinkel).

<u>Evaluatie:</u>

- De gewijzigde afvalinzameling evalueren we voor de eerste keer eind 2021. De resultaten zijn belangrijk voor het bepalen van de hoogte van de Afvalstoffenheffing 2022, waarbij via betalen per lediging verrekend wordt. Dit betekent dat niet iedereen hetzelfde betaalt. Hierbij wordt een vast bedrag per huishouden gerekend plus een variabel bedrag dat wordt bepaald door het aantal keer dat men de container aan de straat zet voor lediging. De periode tot aan de evaluatie is belangrijk om te ervaren welke hoeveelheden restafval overblijven na afvalscheiding. Zo kunnen we een betere inschatting maken van de financiële effecten. Een verkeerde inschatting van het

aanbiedgedrag kan betekenen dat de gemeente inkomsten, die geraamd zijn, misloopt. De financiële effecten moeten doorvertaald worden naar de tarieven Afvalstoffenheffing 2022.

- Een tweede evaluatie volgt eind 2022. We evalueren dan hoe betalen per lediging uitwerkt en ons bevalt. Daardoor gevoed, zullen we aan de (nieuwe) gemeenteraad vragen hoe we verder gaan. Op basis van de resultaten van de evaluatie en in aanloop naar de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025 (30 kg restafval per inwoner per jaar en 85% afvalscheiding) evalueren we of we de juiste keuze ten aanzien van de afvalaanpak hebben gemaakt of dat er andere/extra maatregelen nodig zijn.
- Het evalueren vindt plaats aan de hand van een onderzoek naar de nul-situatie, die we eind 2020 uitvoeren. Dit is de situatie voor inwerking treden van de wijzigingen in de afvalaanpak. In deze nul-situatie nemen we de samenstelling van de ondergrondse containers voor PBD en textiel mee. Ook de situatie rondom de ondergrondse containers (bijplaatsingen, vervuiling). De nul-situatie moet goed in beeld worden gebracht voordat veranderingen worden ingevoerd. Daarbij gaat het om het meten van de huidige bijplaatsingen en dumpingen (o.a. bij locaties ondergrondse containers), samenstelling en kwaliteit van de inhoud containers en PBD-zakken, geleverde hoeveelheden grofvuil/huishoudelijk afval per bezoek bij het Duurzaamheidsplein, beoordeling openbare ruimte op aanwezigheid van zwerfvuil en de subjectieve beleving van de openbare ruimte door bewoners via interviews. Deze nul-situatie is van belang, omdat er direct na invoering van betalen per lediging discussie kan ontstaan over bijkomende problematiek van zwerfvuil of bijplaatsingen (toezicht en handhaving hebben hierbij een belangrijke rol). Het is dan belangrijk om de situatie voor de invoering goed in beeld te hebben, maar is voor elke invoering van maatregelen wenselijk. Belangrijk is ook om afspraken te maken met buurgemeenten. Zij kunnen hinder gaan ondervinden van het betalen per lediging door ontwijkgedrag.

Welk resultaat willen we bereiken?
Het opnieuw organiseren van de afvalinzameling om te komen tot een inzamelsysteem dat de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 zo dicht mogelijk benadert tegen optimale dienstverlening en zo laag mogelijke kosten en een kostendekkend tarief van de afvalstoffenheffing.

Welke argumenten zijn er voor dit advies? (=want)

1.1. Dit voorstel brengt de doelstellingen dichterbij.

Op deze wijze stimuleren we vermindering van het huishoudelijk restafval en beperken we de kostenstijging.

1.2. PBD-afval en GFT-afval wekelijks in plaats van tweewekelijks inzamelen is bekeken, maar levert nauwelijks meerwaarde

Uit proeven in onze gemeente in 2017-2018 met wekelijks inzamelen en seizoensgebonden extra inzamelen van GFT-afval blijkt dat er geen effect optreedt in de hoeveelheid GFT-afval in de restafvalcontainer. De hoeveelheid ingezameld GFT-afval blijft ongewijzigd, evenals het percentage GFT in de restafvalcontainer. Het wekelijks inzamelen van PBD-afval brengt bovendien veel kosten met zich mee tegenover een relatief laag gewicht aan PBD-afval.

1.3. Stapsgewijze invoering van de nieuwe afvalaanpak verbetert de acceptatie van de veranderingen

Door te starten met de nieuwe inzamelfrequenties 3-2-2 en de kleinere minicontainer voor restafval en pas een jaar later betalen per lediging in te voeren, wordt de nieuwe afvalaanpak stapsgewijs ingevoerd. Dit verhoogt de acceptatie van alle veranderingen. Dit blijkt uit ervaringen van gedragsdeskundigen. Zie ook het rapport van gedragsbureau D&B in bijlage 5.

3.1. Reserve Afvalstoffenheffing is leeg, opbouw reserve is nodig

Bij een degelijke bedrijfsvoering hoort een adequate reserve om prijsschommelingen en incidentele kosten op te kunnen vangen. Een ruime meerderheid van de Opiniecommissie vond dit op 9 april 2020 ook. Het tarief Afvalstoffenheffing verhogen we aanvullend om de reserve Afvalstoffenheffing in drie jaar opnieuw op te bouwen tot een bedrag van € 450.000,-. Dit betekent een verhoging van het tarief Afvalstoffenheffing met afgerond € 4,- per jaar.

Wat zijn tegenargumenten of risico's? (=maar)

1.1. Met de nieuwe afvalaanpak gaan we de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 niet halen.

De nu voorliggende aanpak van betalen per lediging, een 140 liter restafvalcontainer voor iedereen en de nieuwe inzamelfrequenties 3-2-2 (restafval, PBD, GFT), leidt volgens de prognoses tot een daling van de hoeveelheid restafval naar 161 kg in 2021 en 141 kg in 2022 per inwoner per jaar). Daarmee realiseren we echter nog niet de landelijke doelstelling van 100 kg.

1.2. Ondanks de nieuwe afvalaanpak stijgen de kosten en daarmee de afvalstoffenheffing.

De kosten stijgen met de nu voorliggende aanpak (3-2-2) verder met € 11,- extra per huishouden in 2021. In 2022 dalen de kosten door invoering van gedifferentieerde tarifering met € 5,-. In totaal een netto stijging van de kosten met € 6,- per huishouden.

1.3. Niet alle inwoners zullen het nieuwe inzamelsysteem meteen accepteren

Inwoners zijn mogelijk niet blij met de volumeverlaging van de restafvalcontainer vanwege de verwachting niet uit te komen qua hoeveelheid restafval die dan past in de minicontainer, geuroverlast en overlast van vliegjes, maden. Goed scheiden kan deze verwachte problemen voorkomen. Het leidt tot minder restafval en tot een zodanige samenstelling die vrijwel geen geur en/of beestjes geeft. Met name GF-afval/etensresten en luiers/incontinentiemateriaal zijn daarbij van belang. Voor deze afvalstromen bieden we opties: GF-afval/etensresten in de GFT-container en luiers/incontinentiemateriaal in speciale containers die in de gemeente Oss verspreid staan.

1.4. Waarom voeren we niet vanaf 1 januari 2022 betalen per lediging en per kilo in?

De redenen daarvoor, zijn:

- Motie best practices van 8 november 2018. Er zijn slechts enkele gemeenten die een dergelijk systeem hanteren.
- Zie de argumenten in de rapportage van bureau De Afvalspiegel in bijlage 6.
- Wij voorzien in die variant ontwijkgedrag en veel discussie met inwoners. Dit is ook de ervaring elders.
- Betalen per kilo en lediging is niet mogelijk bij de hoogbouw. In het kader van het gelijkheidsbeginsel zal bij betalen per kilo en lediging voor de laagbouw dit ook mogelijk moeten zijn voor de hoogbouw. De hoogbouw maakt gebruik van ondergrondse restafvalcontainers. Bij de huidige containers is het niet mogelijk om te wegen. Nieuwe ondergrondse containers (ca. 250 stuks) met weegsysteem plaatsen, betekent een investering van al gauw € 1,5 miljoen.

Bij de aanschaf en installatie van betalen per lediging houden we de mogelijkheid open voor verrekening per kilo in combinatie met verrekening per lediging. De aanschaf van het systeem, dat gebruikt kan worden voor registratie per lediging, levert geen noemenswaardige desinvesteringen op als in de toekomst wordt besloten om over te gaan op registratie per lediging en kilo.

1.5. Waarom gaan we met de invoering van betalen per lediging met ingang van 1 januari 2022 niet met een 240 liter restafvalcontainer voor alle huishoudens inzamelen?

Ongeveer 60% van de huishoudens in de laagbouw heeft nu een 240 liter restafvalcontainer. Als we deze 240 liter container blijven gebruiken zal, ook bij invoering van betalen per lediging, de hoeveelheid restafval bij lange na niet de landelijke afvaldoelstelling van 100 kg per inwoner per jaar (2020) gaan behalen. Ook heeft dit negatieve gevolgen voor de kosten, die elk jaar fors toenemen voor verwerking van restafval.

1.6. Ontstaat extra ontwijkgedrag (zwerfafval/dumpingen/bijplaatsingen)?

Uit ervaringen in andere gemeenten blijkt dat er geen toename te verwachten is van afvaldumpingen in het buitengebied en/of groenstroken (wel toename van hoeveelheid per melding, maar minder meldingen). Ook voor zwerfafval is in andere gemeenten geen toename vastgesteld, althans voor zover dit mogelijk is.

1.7. De kans op vervuiling van ondergrondse container voor PBD en textiel met restafval neemt toe

Ondergrondse containers voor PBD en textiel kunnen worden gebruikt om restafval (in geval van betalen per lediging: 'gratis') aan te bieden. Doordat zowel de PBD- en textielcontainer een grote inworpopening heeft, is er een risico dat bij deze afvalstromen restafval wordt gegooid. Hierdoor kunnen deze afvalstromen voor verwerking worden afgekeurd met als gevolg dat deze afvalstromen alsnog moeten worden verwerkt als restafval. Dit komt het scheidingspercentage niet ten goede en bovendien vervallen de opbrengsten. Mocht dit gebeuren, dan kunnen we de ondergrondse containers sluiten en terugvallen op het systeem van zakkeninzameling voor PBD (laagbouw en hoogbouw), zoals die er nu al is en die tweewekelijks wordt vanaf januari 2021. Voor kleding inzamelen zou ook gewerkt kunnen worden met een systeem van zakkeninzameling of 'inloopcontainers' (containers die handmatig worden geleegd). Dit is nu nog niet het geval.

1.8. De nieuwe afvalaanpak verhoogt het risico op toename van huishoudelijk afval op het Duurzaamheidsplein Oss

Het risico ontstaat dat inwoners zakken restafval naar het Duurzaamheidsplein Oss brengen, om op die manier de kleinere restafvalcontainer te omzeilen. Als er substantieel meer restafval ongescheiden wordt aangeboden, leidt dit tot hogere kosten voor verwerking. Er wordt dan ook voorgesteld om het tarief voor ongescheiden restafval in vuilniszakken aanbieden op het duurzaamheidsplein aan te passen. We nemen dit mee in de aanpassing van de tarieven duurzaamheidsplein Oss, zoals hiervoor al is aangegeven.

2.1. De nieuwe afvalaanpak vraagt om investeringen

Benodigde investeringen zijn gebaseerd op een raming. Hierbij heeft het bureau De Afvalspiegel financiële berekeningen gemaakt en effecten bepaald op basis van landelijke ervaringen elders. Desondanks kan het zijn dat onze inwoners zich anders gedragen dan landelijk gemiddeld. Het gedrag laat zich namelijk niet exact voorspellen. Financiële effecten hiervan kunnen zowel positief als negatief zijn. Deze effecten nemen we mee in de begrotingscyclus.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

De huidige afvalaanpak is niet meer kostendekkend. Afvalverwerking wordt ieder jaar duurder. Bij gelijkblijvende omstandigheden/niks doen stijgen de kosten fors en lopen de tekorten hard op (inmiddels € 1,1 miljoen, zijnde € 28,- per huishouden zonder overige invloeden, zoals die zijn genoemd onder het kopje 'onzekerheden' verderop in deze paragraaf).
Het onderzoeksbureau De afvalspiegel heeft de volgende scenario's berekend (zie bijlage 8) met bijbehorende tariefstijgingen:

Extra jaarlijkse kosten		A. Jaarlijkse kapitaallasten	B. Extra structurele kosten	C. Besparingen verwerkings-kosten	Totaal (A+B+C)	Totaal per huis-houden
Scenario 1: optie 1	3-1-2 (140 l rest)	€ 145.000	€ 900.000	€ -385.000	€ 660.000	€ 16
Scenario 1: optie 2	4-1-1 (140 l rest)	€ 145.000	€ 1.370.000	€ -505.000	€ 1.010.000	€ 25
Scenario 1: optie 1 met diftar	3-1-2 (140 l rest)	€ 160.000	€ 960.000	€ -540.000	€ 580.000	€ 14
Scenario 1: optie 2 met diftar	4-1-1 (140 l rest)	€ 160.000	€ 1.430.000	€ -685.000	€ 905.000	€ 22
Scenario 2: nascheiding	2-1 (140 en 240 l rest)	€ 70.000	€ 485.000	€ 940.000	€ 1.495.000	€ 37
Extra scenario college 1 zonder diftar	4-2-2 (140 l rest)	€ 145.000	€ 210.000	€ -505.000	€ -150.000	€ -4
Extra scenario college 1 met diftar	4-2-2 (140 l rest)	€ 160.000	€ 270.000	€ -765.000	€ -335.000	€ -8
Extra scenario college 2 zonder diftar	2-2-2 (140 l rest)	€ 185.000	€ 765.000	€ -50.000	€ 900.000	€ 22
Extra scenario college 2 met diftar	2-2-2 (140 l rest)	€ 200.000	€ 765.000	€ -435.000	€ 530.000	€ 13
Extra scenario college 3 zonder diftar	3-2-2 (140 l rest)	€ 145.000	€ 695.000	€ -385.000	€ 455.000	€ 11
Extra scenario college 3 met diftar	3-2-2 (140 l rest)	€ 160.000	€ 695.000	€ -605.000	€ 250.000	€ 6

Het scenario 4-2-2 is het meest rendabele scenario en leidt tot de laagste kosten voor de afvalstoffenheffing.

De kosten voor het verwerken van restafval zijn de afgelopen jaren fors gestegen en zullen naar verwachting nog meer gaan stijgen. Vanuit financieel oogpunt zullen door scenario 4-2-2 de kostenstijgingen zo veel mogelijk beperkt blijven.

De nieuwe afvalaanpak (inzamelfrequentie 3-2-2 , 140 liter restafvalcontainer) komt uit op een verhoging van € 11,- per huishouden in 2021 (nog geen invoering van betalen per lediging) per jaar. Daarnaast volgt met de invoering van betalen per lediging in 2022 naar verwachting een besparing van circa € 5,- per huishouden, zo blijkt uit ervaringen in Nederland (zie rapport De Afvalspiegel in bijlagen 4 en 8).
In dit scenario is extra personele inzet nodig omdat de inzamelfrequentie PBD verhoogd wordt naar 1x/2 weken.

Het scenario 2-2-2 komt uit op een verhoging van € 22,- per huishouden in 2021 (nog geen invoering van betalen per lediging) per jaar. Daarnaast volgt met de invoering van betalen per lediging in 2022 naar verwachting een besparing van € 9,- per huishouden.
In dit scenario wordt de inzamelfrequentie restafval en PBD verhoogt waardoor 1 fte extra nodig is en een investeringskrediet van € 300.000 voor een extra vuilniswagen. In dit scenario is ook extra personele inzet nodig omdat de frequentie van PBD en restafval verhoogd wordt naar 1x per 2 weken.

In alle berekende scenario’s zijn alle kosten inbegrepen voor inzameling, het nieuwe containermanagementsysteem, extra capaciteit voor administratie, handhaving, communicatie, belastinginning en het opruimen van afvaldumpingen. Daarnaast is gerekend met de bespaarde kosten door minder restafval, meer PBD en GFT.
In de onderstaande tabel (zie ook bijlage 8) is te zien hoeveel restafval per inwoner per jaar en scheidingspercentage wordt verwacht bij invoering van de verschillende varianten in inzamelfrequenties. Hierbij is de volgorde in de frequentieaanduiding, bijvoorbeeld 3-2-2: restafval, GFT, PBD.

gegevens in kg per inwoner		Gescheiden ingezam	Rest-afval	Totaal	Ge-scheiden	Vermin-dering totaal
Huidig inzamelsysteem	3-2-3 (140 en 240 l rest)	441	195	636	69%	
Scenario 1: optie 1	3-1-2 (140 l rest)	473	153	626	76%	-10
Scenario 1: optie 2	4-1-1 (140 l rest)	476	145	621	77%	-15
Scenario 1: optie 1 met diftar	3-1-2 (140 l rest)	487	136	623	78%	-13
Scenario 1: optie 2 met diftar	4-1-1 (140 l rest)	488	119	607	80%	-28
Scenario 2: nascheiding	2-1 (140 en 240 l rest)	417	220	637	65%	1
Extra scenario college 1 zonder diftar	4-2-2 (140 l rest)	459	145	603	76%	-33
Extra scenario college 1 met diftar	4-2-2 (140 l rest)	472	119	591	80%	-45
Extra scenario college 2 zonder diftar	2-2-2 (140 l rest)	444	195	639	69%	3
Extra scenario college 2 met diftar	2-2-2 (140 l rest)	462	153	615	75%	-21
Extra scenario college 3 zonder diftar	3-2-2 (140 l rest)	457	161	618	74%	-18
Extra scenario college 3 met diftar	3-2-2 (140 l rest)	464	141	606	77%	-30

Financiële effecten 2020:
In 2018 en 2019 waren de tarieven niet meer kostendekkend. In de programmabegroting van 2020-2023 zijn de kosten en opbrengsten van afval opnieuw berekend op basis van de gewijzigde omstandigheden. Om alle kosten te kunnen dekken, hadden de tarieven verhoogd moeten worden met afgerond 25%. Om de lastendruk voor de inwoners te beperken en niet boven de gestelde norm van € 22,50 deze norm handhaven onder het landelijk gemiddelde uit te laten komen, is gekozen om te volstaan met een verhoging van 15%. Het resterende tekort van bijna € 900.000,- in 2020 wordt eenmalig opgevangen vanuit de algemene bedrijfsreserve en wordt niet bij de inwoners via de Afvalstoffenheffing in rekening gebracht.

Financiële effecten 2021:
In 2021 hebben we te maken met drie financiële effecten: het bestaande structurele tekort, opbouw reserve Afvalstoffenheffing, aanpassing van het afvalbeleid en prijsstijgingen en onzekerheden.

Bestaand tekort:
Het eerste effect is het dekken van het bestaande tekort op afval. Hier hebben we mee te maken ongeachte de nieuwe afvalaanpak. Vanaf 2021 kan dit tekort van naar schatting € 1,1 miljoen niet meer worden gedekt door bestaande reserves. De tarieven Afvalstoffenheffing moeten worden verhoogd. Deze verhoging bedraagt gemiddeld € 28,- per huishouden per

jaar. Uit de evaluatie zal blijken in hoeverre het nieuwe afvalbeleid effect sorteert en of dit tekort zal afnemen.

Opbouw reserve Afvalstoffenheffing:
Zoals besproken in de Opiniecommissie van 9 april 2020 stellen wij voor om de reserve Afvalstoffenheffing in drie jaar tijd weer op te bouwen naar € 450.000,- . Deze reserve is nodig voor een degelijke bedrijfsvoering om prijsschommelingen en incidentele kosten op te kunnen vangen. Het tarief Afvalstoffenheffing zal hiertoe aanvullend verhoogd worden met afgerond € 4,- per huishouden per jaar.

Aanpassing van het afvalbeleid:
Het tweede effect bestaat uit de financiële consequenties van het aangepaste afvalbeleid. Het onderzoeksbureau De Afvalspiegel laat zien dat het financiële meest rendabele scenario (4-2-2) een besparing oplevert van € 4,- .Daarnaast volgt met de invoering van betalen per lediging in 2022 naar verwachting een aanvullende besparing van € 4,- per huishouden (netto besparing van € 8,-).
Scenario 3-2-2 zorgt voor een kostenstijging van € 11,- per huishouden in 2021 (nog geen invoering van betalen per lediging) per jaar. Daarnaast volgt met de invoering van betalen per lediging in 2022 naar verwachting een besparing van circa € 5,- per huishouden (netto kostenstijging € 6,-).

Onzekerheden
Het derde en laatste financiële effect bestaat uit prijsstijgingen en onzekerheden in de markt. Daar hebben we mee te maken ongeacht de nieuwe afvalaanpak. Deze onzekerheden van invloed op de hoogte van de toekomstige afvalbeheerkosten en daarmee op de hoogte van de Afvalstoffenheffing. Deze onzekerheden zijn:

- De hoogte van de landelijke verbrandingsbelasting.
- De verwerkingsprijs van afval- en grondstoffen.
- De opbrengsten van sommige afval-/grondstoffen. Deze wijzigen, evenals de verwerkingsprijzen, als gevolg van allerlei internationale ontwikkelingen in de afvalmarkt.
- Doordat afval meer wordt gescheiden als gevolg van het nieuwe afvalinzamelsysteem stijgt het gebruik van PDB-zakken; en daarmee de kosten. In welke mate is nog onzeker. Ook ontvangt het duurzaamheidsplein Oss meer afval naar verwachting als gevolg van betere afvalscheiding. Hierdoor stijgen de transport- en verwerkingskosten.

- Fiscale ontwikkelingen zoals omzetbelasting.
- De algemene prijsontwikkeling van lonen, grondstoffen en andere kosten. Deze zijn nog niet opgenomen in berekeningen en worden vastgesteld bij de programmabegroting 2021-2024.
- De invloed van de coronacrisis op onder andere de hoeveelheden afval (zoals het grotere aanbod op het duurzaamheidsplein, meer huishoudelijk afval ten gevolge van thuisquarantaine) en daarmee hogere kosten en de invloed op de afvalmarkt (onder andere verwerkingsprijzen, beperkingen afzet van textiel).

Deze kostenstijgingen staan los van de berekening van de scenario's bureau De Afvalspiegel (bijlagen 4 en 8). In de programmabegroting 2021 zullen we daarom een prijsindex opnemen van 2,5% (afgerond € 8,- per huishouden)

Alle genoemde effecten berekenen we met het opstellen van de programmabegroting 2021-2024. Op basis van alle berekende effecten en de keuze voor de nieuwe afvalaanpak doen we dan een voorstel voor nieuwe dekkende tarieven.

Gezien het structurele tekort van € 1.1 miljoen, de prijsindex van 2,5% voor kostenstijgingen en een opbouw van de reserve in drie jaar naar € 450.000,- zullen de tarieven Afvalstoffenheffing 2021 verhoogd moeten worden. De gemiddelde tariefstijging 2021 is dan als volgt:

	Gemiddelde tariefstijging per huishouden
Reserve € 450.000	€ 4,-
Prijsindex 2,5%	€ 8,-
Structureel tekort € 1.100.000	€ 28,-
Nieuwe afvalaanpak	€11,-
Totaal	€ 51,-

Deze stijging is exclusief eventuele prijsstijgingen van kosten en andere onzekerheden.

Onderstaande tabellen laten zien dat de tarieven Afvalstoffenheffing Gemeente Oss na 2016 verlaagd zijn en hierna 3 jaar niet verhoogd zijn. De financiële tekorten door forse kostenstijgingen zijn gecompenseerd uit de reserve. Hierdoor hoefden onze inwoners nog niet extra belast te worden. Aangezien de reserve in 2019 uitgeput was, verhoogden we in 2020 de tarieven. Andere gemeenten waren genoodzaakt hun tarieven al eerder te verhogen.

Ontwikkelingen ASH Oss

Tarieven per Containerpakket	Tarieven 2014	Tarieven 2015	Tarieven 2016	Tarieven 2017	Tarieven 2018	Tarieven 2019	Tarieven 2020
Container 1 x 240 restafval en 1 x 240 gft	278,16	287,76	280,56	253,20	253,20	€ 253,20	€ 291,48
Container 1 x 240 restafval en 1 x 140 gft	266,40	275,88	269,04	241,80	241,80	€ 241,80	€ 278,28
Container 1 x 140 restafval en 1 x 240 gft	231,72	231,60	225,84	198,60	198,60	€ 198,60	€ 228,60
Container 1 x 140 restafval en 1 x 140 gft	219,96	219,84	214,32	186,96	186,96	€ 186,96	€ 215,16
Verzamelcontainer	219,96	228,96	223,20	195,96	195,96	€ 195,96	€ 225,60
verzamelcontainer + 1 x 140 ltr groen			223,20	195,96	195,96	€ 195,96	€ 225,60
verzamelcontainer + 1 x 240 ltr groen			234,74	207,48	207,48	€ 207,48	€ 238,80
Extra container							
Extra container 1 x 240 restafval	174,96	182,04	182,04	182,04	182,04	€ 182,04	€ 209,52
Extra container 1 x 140 restafval	135,00	140,64	140,64	140,64	140,64	€ 140,64	€ 161,88
Extra container 1 x 240 gft	64,92	67,68	67,68	60,36	60,36	€ 60,36	€ 69,48
Extra container 1 x 140 gft	49,92	51,96	51,96	46,32	46,32	€ 46,32	€ 53,28

Gemeente	*ASH in 2019*	*t.o.v. 2018*
Oss	**€ 242**	**0%**
Oosterhout	€ 275	31%
Lisse	€ 278	2%
Renkum	€ 274	4%
Deventer	€ 254	3%
Hengelo	€ 279	5%
Ede	€ 240	0%
Uden	€ 229	-3%
Den Bosch	€ 221	0%
Meierijstad	€ 204	32%

Bron: Coelo 2019

Financiële effecten 2022:
Betalen per lediging invoeren per 1 januari 2022 draagt bij aan een nog betere scheiding aan de bron en daardoor aan een vermindering van de hoeveelheid restafval. Dit levert naar verwachting van bureau De Afvalspiegel een verlaging op van het kostenniveau en daarmee een lager tarief per huishouden.

Kwijtschelding
De kwijtscheldingsregeling maakt onderdeel uit van de huidige begroting van afval. Een ruime meerderheid van de Opiniecommissie koos ervoor om de kwijtscheldingsregeling minima te behouden en deze kwijtschelding (afgerond € 460.000,- begroting 2020) ten laste te blijven brengen van het tarief Afvalstoffenheffing. Voor de kwijtschelding met ingang van de invoering van betalen per lediging met ingang van 1 januari 2022, zal in 2021 (na de evaluatie medio 2021) een een apart voorstel worden gedaan, tezamen met een voorstel voor de invulling van de tarieven Afvalstoffenheffing 2022.

b. Communicatie
Om de nieuwe aanpak voor het huishoudelijk afval te laten slagen, is communicatie een belangrijk instrument. Het nieuwe afvalbeleid vraagt om een gedragsverandering van de inwoner. Daarvoor stellen we een strategisch communicatieplan (bijlage 7) en implementatieplan op. Hierin beschrijven we uitvoerig op welke manier we onze inwoners informeren over de nieuwe afvalinzameling. We maken een plan voor de communicatie over:
1. het proces invoering nieuwe afvalinzameling;
2. de diensten;
3. het bewerkstelligen van gedragsverandering.
Hierbij geven we aan welke informatie we op welk tijdstip gaan verstrekken.

Inwoners moeten de noodzaak begrijpen van de veranderingen, de voordelen kennen, worden gestimuleerd, weten wat ze moeten doen, wat bij welke gescheiden afvalstroom hoort en wat de gemeente doet. Op het gebied van gedragsverandering maken we gebruik van de expertise van adviesbureau D&B.
Daarnaast informeren we u via een informatienota regelmatig over de voortgang van de invoering. Eind 2021 evalueren we de maatregelen. Een tweede evaluatie volgt eind 2022, zodat ook de effecten van betalen per lediging in beeld kunnen worden gebracht. Over beide evaluaties wordt u geïnformeerd. Daardoor gevoed, zullen we aan de (nieuwe) gemeenteraad vragen hoe we verder gaan. Dit op basis van de resultaten van de evaluatie en in aanloop naar de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025: 30 kg restafval per inwoner per jaar en 85% afvalscheiding.

c. Uitvoering

Om tijdig de implementatie van de veranderingen in de afvalinzameling in te kunnen voeren is een voorbereidingstijd noodzakelijk in verband met aanbesteding (minicontainers), route-

aanpassingen, aanschaf van en aanpassingen van de inzamelvoertuigen in verband met nieuw containermanagementsysteem, opstellen handhavingsplan, communicatiecampagne en communicatiemiddelen, inzet KCC en HOR/TOR, inwerken personeel afvalinzameling, inzamelen oude minicontainers en uitdelen nieuwe minicontainers. Bij de invoering van de nieuwe afvalaanpak en met name van gedifferentieerde tarifering kan angst voor dumpingen en ontwijkgedrag ontstaan. In de gemeenten waar gedifferentieerde tarifering is ingevoerd blijkt dat er geen sprake is van een significante toename van dumpingen of ontwijkgedrag op de lange termijn. Wel kan soms tijdelijk extra overlast in de vorm van dumpingen en zwerfafval ontstaan. Hiervoor zetten we extra in op controle en handhaving.

Daarnaast is het belangrijk om bij het invoeren van betalen per lediging ook de privacyaspecten in acht te nemen, zoals die zijn vastgelegd in de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

De wijzigingen in de afvalaanpak moeten worden opgenomen in de Verordening Afvalstoffenheffing en in de Afvalstoffenverordening. Dit wordt meteen in gang gezet, na vaststelling van de nieuwe afvalaanpak door de gemeenteraad.

d. Overlegd met

- Gordon Braicks, Businesscontroller
- Ronald Arts, Adviseur Planning en Control
- Arno van Heusden, teamleider afvalinzameling
- Martin Botter en Gwenny Cremers, communicatieadviseurs
- Berton Wijdeven, hoofd IBOR
- Nathalie van der Pluijm, vakbeheerder afval IBOR
- Leo Janssen, bedrijfsleider Duurzaamheidsplein Oss
- Patrick Pielaat, teamleider TOR/HOR

Bijlagen:

1. Infographic veranderingen in de afvalinzameling
2. Opinienota 20 juni 2019 en rapportage bureau DR2 New Economy.
3. Opinienota 9 april 2020.
4. Rapportage bureau De Afvalspiegel.
5. Rapportage bureau D&B.
6. Notitie bureau De Afvalspiegel m.b.t. betalen per kilo en lediging.
7. Communicatieplan.

8. Notitie bureau De Afvalspiegel m.b.t. extra scenario’s (variaties in inzamelfrequenties)